

POUŽITÍ DÝMŮ V OBRANĚ

Mezi základní úkoly chemického zabezpečení, podle ustanovení Bojového řádu pozemního vojska ČSLA (Všeob-Ř-1), patří i použití dýmu a aerosolů.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války potvrzují nutnost realizace tohoto úkolu i v současných podmínkách. V operacích Sovětské armády v letech 1943 až 1945 byly dýmové prostředky používány především při průlomu protitankové obrany, dále při násilném přechodu vodních překážek, ale i v bojích za ovládnutí důležitých úseků terénu, osad atd. Proto byly využívány nejen v taktickém, ale i v operačním měřítku, a to i k maskování důležitých objektů v hloubce území SSSR.

Efektivnost použití dýmů ukazují názorně tato fakta:

— V roce 1945 bylo v průměru měsíčně dýmem maskováno 94 přepravišť přes vodní překážky. Za 4 měsíce na tato přepraviště nepřítel použil 12 400 letounů k bombardování. Důsledné maskování dýmem přispělo k tomu, že z 9700 leteckých pum dopadlo na cíl pouze 37, tj. 0,4 % z celkového množství. V některých případech fašistické letouny nenašly pod dýmovou clonou ukrytý cíl a musely se vrátit zpět na letiště.

— V průběhu války bylo více jak 560 nejdůležitějších týlových objektů na území SSSR maskováno dýmem. Ze 33 000 svržených leteckých pum dopadlo na cíl pouze 80, tj. 0,24 % z uvedeného počtu.

Použití dýmů v současné době vychází především z obranné doktríny členských

států Varšavské smlouvy a nabývá na významu v souvislosti s rozvojem vědy a techniky. Je to dáno i tím, že nepřítel vyvíjí vojska novými prostředky průzkumu, zaměřování a navádění na cíl. Rozsáhlé použití nejrůznějších optoelektronických zařízení ve výzbroji armád a specifické požadavky na ně a další zařízení vedou k rozšiřování používaného spektra.

Mezi hlavní požadavky na maskování dýmem patří:

- zvýšení rozsahu a prodloužení doby zadýmování,
- zkrácení doby potřebné k vytvoření dýmové clony,
- úspora lidí a materiálu při vytváření dýmových clon a zejména pak **rozšíření zastíracího účinku** v různých pásmech spektra elektromagnetického záření (zastíracího účinku je zapotřebí dosáhnout nejen ve viditelné oblasti, ale v celém rozsahu infračerveného a radiolokačního pásma; je nutné maskováním dosáhnout i absorpce laserových paprsků).

Z toho vyplývá nezbytnost rozvoje oblasti používání dýmů v jednotě minimálně dvou na sebe těsně navazujících oblastí, a to v použití dýmů v obranném boji (operaci) a ve zvýšení maskovacího účinku používaných i nových zadýmovacích prostředků v požadovaném spektru. Při plnění těchto úkolů je nezbytné vycházet ze zkušeností Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce, ze zkušeností z poválečného období, ze současných lidských a materiálových možností a z výsledků rozvoje vědy a techniky.

Použití dýmů v obranném boji a v obranné operaci

Použití dýmů v obranném boji praporu

Mezi základní úkoly použití dýmů v obranné motostřelecké (tankové) praporu patří:

- maskování jednotek při bojové činnosti v zabezpečovacím pásmu,
- maskování praporu při posilování obrany manévrem silami a prostředky, dále i při přenášení úsilí obrany do hloubky.

Při boji v zabezpečovacím pásmu rozhoduje o použití dýmu velitel praporu v souladu s rozhodnutím velitele pluku. Dýmové clony se budou používat k maskování palebných postavení a zejména pak při odchodu bojem s cílem odpoutat se od útočícího nepřítele ke skrytému uskutečnění manévru. Dále při přesunu jednotek (oddílů) do záložních palebných postavení, při odchodu na druhý zákop a pro oslepení nejdůležitějších palebných prostředků nepřítele a jeho pozorovacích stanovišť, včetně technických prostředků průzkumu.

Při odpoutávání se od nepřítele a při přechodu z jednoho postavení na druhé se dýmy používají na široké frontě. K vytvoření dýmové clony je vhodné využívat v tomto období především zadýmovací zařízení tanků a BVP, ale dále pak i dýmovnice a ruční dýmové granáty připravené předem na čarách dýmování.

Dýmové clony je nutné vytvářet tak, aby tvořily jednotný systém se systémem palby.

Při maskování manévru se dýmem přikrývají k zesílení obrany především jednotky, které jej uskutečňují, a to i s využitím bočních dýmových clon, zejména proti pozemnímu pozorování a mířené palbě nepřítele. Nepřátelské pozorovatelné je v této situaci nutné oslepit dýmem.

Rozhodnutí k použití dýmu při boji v zabezpečovacím pásmu přijímá velitel praporu samostatně, při vedení obranného boje v sestavě pluku pak na základě souhlasu velitele pluku.

V rozhodnutí na použití dýmu velitel praporu stanoví:

- úkol k použití dýmů,
- síly a prostředky vyčleněné k vytváření dýmových clon,
- místo (čáry) dýmování, dobu zahájení a ukončení dýmování po prostředcích (tanky, BVP, dýmovnice, ruční dýmové granáty),
- úkoly dělostřelectvu k oslepení pozorovatelů nepřítele,
- signály.

Úkoly k dýmování se jednotkám stanovují současně s bojovými úkoly nebo samostatnými nařízeními.

Použití dýmů v obranném boji divize (pluku)

Základními úkoly použití dýmu v obranném boji divize (pluku) jsou:

- přikrytí boje jednotek v zabezpečovacím pásmu,
- dezorganizace bojové činnosti nepřítele při jeho rozvíjení a vyvádění na čáru zteče,

— přikrytí ženijních jednotek při plnění úkolů ženijního zabezpečení (minování, opevňovací práce),

— přikrytí manévru silami a prostředky při zesilování obrany na ohrožených úsecích a směrech,

— přikrytí manévru útvarů divize při přenášení úsilí obrany z jednoho postavení (směru) na druhé,

— imitace obranných rájů obrany, palebných postavení raketového vojska a dělostřelectva, soustřeďování sil a prostředků k protiztečím, dalších objektů apod.

Přikrytí boje jednotek dýmovými clonami se uskutečňuje na základě rozhodnutí velitelů jednotek, které brání zabezpečovací pásmo. Přípravu k použití dýmu je nezbytné uskutečnit současně s úkolem vedení způsobu obranného boje. K tomu je nutné stanovit čáry dýmování, připravit je zejména a zabezpečit i dostatek materiálu (dýmovnic a ručních dýmových granátů).

Odchod jednotek může být potom cílevědomě přikryt dýmovými clonami, které je možné doplnit i dýmováním z tanků, BVP, ale i použitím dýmového střeliva dělostřelectvem divize.

Dezorganizace bojové činnosti nepřítele při rozvíjení a při jeho vyvádění na čáru zteče se dosahuje především překvapivým vytvořením oslepující dýmové clony vysoké hustoty. Dýmovou clonu je zapotřebí vytvářet 2 až 3 km od předního okraje obrany v době, kdy nepřítel začal dělostřeleckou přípravu, jeho vojska se rozvíjejí do bojových sestav a vycházejí na čáru zteče. Doba zadýmování by v daném případě měla dosáhnout 8 až 10 minut. Tím se vytvoří situace, kdy jednotky nepřítele, které vycházejí z dýmové clony, mohou být efektivně ničeny palbou zbraní pluku, popř. divize.

Maskování ženijních jednotek dýmem při plnění některých úkolů ženijního zabezpečení se organizuje na základě rozhodnutí velitele pluku (divize). K vytvoření dýmových clon se pak používají všechny dýmotvorné prostředky.

Při opevňovacích pracích může být zadýmován celý prostor ženijních prací i okolní terén. Při minování je vhodné vytvářet oslepující a boční dýmové clony s cílem zbavit nepřítele možnosti vést mířenou palbu na ženijní jednotky. Doba dýmování bude záviset nejen na povětrnostních podmínkách, ale i na množství zadýmovacích prostředků, které jsou k dispozici a zejména na délce doby ženijních prací.

Přikrytí manévru jednotek, útvarů pluku (divize) na ohrožený směr obrany se uskutečňuje zadýmaváním úseků terénu, které jsou v dosahu nepřátelských pozorovatelů čelními a bočními dýmovými clonami, ale i oslepováním jeho pozorovatelů. Dýmové clony je pak nezbytné vytvářet na širokém úseku, a tak ztěžovat nepříteli vedení mířené palby a zamezit zjištění našeho zámyslu. Dýmové clony se vytvářejí zadýmovacími zařízeními tanků, BVP a dýmovníčkami.

Zasazení druhého sledu do protizteče se uskutečňuje většinou pod dýmovými clonami, které jsou předem časově i prostorově naplánovány a materiálně zabezpečeny. K jejich přípravě a uskutečnění je vhodné vyčlenit chemické jednotky (útvary) s dýmovnicemi a zadýmovacími agregáty.

Dýmové clony v závislosti na směru větru mohou být čelní a boční a při přípravě protizteče je nutné připravit obě varianty.

Imitace obranných rájů, palebných postavení raketového vojska a dělostřelectva, soustředění sil a prostředků se uskutečňuje komplexně podle jednotného plánu. K vytváření dýmových clon je účelné určovat chemické jednotky (útvary) s příslušným materiálním vybavením (dýmovnice a zadýmovací zařízení všech typů).

Použití dýmů v obranném boji pluku a divize se uskutečňuje na základě rozhodnutí velitele pluku (divize) a na základě nařízení nadřízeného.

V rozhodnutí k použití dýmů v obranném boji velitel pluku (divize) stanoví:

- cíl a úkoly použití dýmů do zahájení a v průběhu obranného boje,
- síly a prostředky k vytváření dýmových clon, způsoby jejich použití v jednotlivých obdobích boje,
- síly a prostředky, které jsou vyčleněny k vytváření klamných dýmových clon a způsob jejich použití,
- možná omezení v použití dýmů na základě toho, jak se vyvíjí bojová situace a v závislosti na skutečných povětrnostních podmínkách,
- organizaci velení při použití dýmu.

Úkoly k použití dýmu se vydávají vykonavatelům současně v bojovém rozkazu velitele divize (pluku) nebo samostatnými bojovými nařízeními.

Použití dýmu je zakotveno i v Plánu chemického zabezpečení, kde se uvádějí:

- doby příjmu a rozdělení dýmotvorných prostředků,
- úkoly chemických jednotek v dýmování,
- organizace vytváření dýmových clon v jednotlivých obdobích bojové činnosti (časově, prostorově a vykonavatelé),
- způsoby manévru silami a prostředky určenými k vytváření dýmových clon,
- způsob součinnosti s ženijními jednotkami, pro které se úkoly dýmování plní.

Použití dýmů v obranné operaci armády (frontu)

Základní úkoly použití dýmu v obranné operaci jsou tyto:

- maskování manévru raketových a dělostřeleckých útvarů a jednotek, sil a prostředků určených k uskutečnění protiúderu z dočasných palebných postavení,
- maskování manévru silami a prostředky na ohrožených směrech,
- maskování druhých sledů, záloh, míst velení, raketového vojska, letectva na letištích a objektů armádního a frontového týlu,
- maskování přesunujících se a rozvíjejících se druhých sledů a záloh při protiúderu,
- imitace prostorů soustředění vojsk, palebných postavení raketového vojska a dělostřelectva a dalších objektů s cílem oklamat nepřítel,
- maskování manévru bránících se vojsk při přenášení úsilí obrany do hloubky v průběhu vedení obranné operace.

Tyto úkoly vyžadují značné množství sil a prostředků k jejich realizaci. Proto je nezbytné již při plánování obranné operace velmi podrobně ujasnit úkoly, zhodnotit současnou a možnou situaci a stanovit pořadí plnění úkolů, síly a prostředky a všestranně materiálově je zabezpečit.

Použití dýmů v obranné operaci se organizuje na základě rozhodnutí velitele, ve kterém se stanoví:

- cíl a úkoly použití dýmů,
- objekty přikrytí dýmem do zahájení a v průběhu operace,
- síly a prostředky, které jsou vyčleněny k vytváření dýmových clon po objektech, jež přikrývají,
- síly a prostředky určené ke splnění úkolů operačního maskování a způsob jejich použití,
- omezení v použití dýmů v závislosti na skutečném vývoji bojové situace a na skutečných povětrnostních podmínkách.

Vykonavatelům se úkoly k použití dýmu stanoví současně s bojovými úkoly nebo samostatnými nařízeními.

Při organizaci součinnosti se na základě

rozhodnutí velitele, Plánu obranné operace a plánů náčelníků druhů vojsk upřesňují otázky použití dýmů z hlediska času, prostorů a vykonavatelů.

Chci konstatovat, že použití dýmů a aerosolů bude mít v současné bojové činnosti stále větší význam, který je zdůrazněn charakterem obranné doktríny členských států Varšavské smlouvy. To vyžaduje, aby kompetentní orgány důsledně teoreticky rozpracovaly způsoby a metody používání dýmů a rovněž ověřily všechny teoretické poznatky v praxi při cvičeních na jedné straně a na druhé straně je třeba urychlit vývoj a zavedení nových vícesložkových dýmotvorných směsí, které jsou schopné maskovat a zamezit pozorování průzkumnými prostředky nepřítele ve stále širším vlnovém spektru, do výzbroje.